

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027
ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 2	ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ
ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ: 30	

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ: <https://logom.schools.ac.cy/el/yliko/didaktiko-yliko>

1. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.= ΚΝΕΛ Β΄
2. *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, Γ΄ Γενικού Λυκείου, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012.=ΚΝΕΛ Γ΄
3. *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας*, Τόμος Β΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2012. = ΚΚΛ Β΄
4. *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης*, Για την Τρίτη Λυκείου, ΥΑΠ, Λευκωσία 2004. = ΑΝΠ Γ΄
5. *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα της Λογοτεχνίας στη Β΄ Λυκείου, εξελισσόμενο σπειροειδώς ως οργανική συνέχεια των προηγούμενων τάξεων, στοχεύει στην **καλλιέργεια του λογοτεχνικού γραμματισμού** και της κριτικής αισθητικής αντίληψης των μαθητών/μαθητριών, προσεγγίζοντας το κείμενο ως **καλλιτεχνικό και κοινωνικοπολιτισμικό φαινόμενο**. Η ύλη οργανώνεται ιστορικά από τη Γενιά του 1930 έως τη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή με αντιπροσωπευτικά έργα της ελληνικής, κυπριακής και μεταφρασμένης γραμματείας, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να κατανοήσουν την **εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας**, τα κυριότερα λογοτεχνικά ρεύματα και τις αισθητικές τους αναζητήσεις μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.

Κεντρικό άξονα της διδασκαλίας αποτελούν οι Δείκτες Επιτυχίας και οι Δείκτες Επάρκειας, οι οποίοι εξειδικεύονται μέσα από τη **Σύνοψη Στοιχείων Λογοτεχνικού Γραμματισμού**. Η διδακτική πορεία ξεκινά πάντοτε από την **ανάγνωση** και την **ερμηνεία** του ίδιου του λογοτεχνικού έργου και, μετά από την επεξεργασία του, οδηγεί σταδιακά στην **αναγνώριση των εκφραστικών μέσων**, των **αφηγηματικών και ποιητικών τεχνικών**, των χαρακτηριστικών των λογοτεχνικών ρευμάτων και των βασικών στοιχείων της θεωρίας της λογοτεχνίας. Η θεωρία δεν διδάσκεται αυτοτελώς, αλλά λειτουργεί ως εργαλείο ερμηνείας και ουσιαστικότερης κατανόησης των κειμένων.

Στο πλαίσιο αυτό, η ποίηση προσεγγίζεται μέσα από τη μετάβαση από την παραδοσιακή στη μοντέρνα γραφή, με έμφαση στον ελεύθερο στίχο, το ποιητικό υποκείμενο, τον συμβολισμό, τις ποιητικές εικόνες και τη λειτουργία των εκφραστικών μέσων. Η πεζογραφία εξετάζεται μέσα από τη **διάκριση των βασικών αφηγηματικών ειδών** (διήγημα, νουβέλα, μυθιστόρημα) και την εμβάθυνση σε ζητήματα αφηγηματολογίας, όπως **ο αφηγητής, ο αφηγηματικός χρόνος, οι αφηγηματικές τεχνικές**, ενώ τα επιμέρους σχήματα λόγου συνεξετάζονται ενιαία ως **«εκφραστικά μέσα»** σε συνάρτηση με τη **λειτουργία τους μέσα στο κείμενο**.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ένταξη των έργων στο **ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό τους πλαίσιο**, στη **σύνδεση μορφής και περιεχομένου**, στην **ανάδειξη των διαχρονικών ανθρωπιστικών αξιών** και στη **σύνδεση** των θεμάτων των κειμένων με τη **σύγχρονη πραγματικότητα** και τα **βιώματα** των μαθητών/μαθητριών. Παράλληλα, αξιοποιούνται η **διακειμενικότητα**, η **διαθεματικότητα** και η **διακαλλιτεχνικότητα**, ώστε οι μαθητές/μαθήτριες να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία ως μέρος ενός ευρύτερου πολιτισμικού διαλόγου.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ:

Παράλληλα, οι βασικοί άξονες του Προγράμματος Σπουδών αναπτύσσονται σε τρία αλληλένδετα επίπεδα που αφορούν το γνωστικό περιεχόμενο, το αξιακό υπόβαθρο και τις κομβικές δεξιότητες.

Στο **γνωστικό πεδίο** επιδιώκεται η γνωριμία με την εξέλιξη της λογοτεχνίας από τη Γενιά του 1930 έως τη σύγχρονη λογοτεχνική παραγωγή, η κατανόηση των βασικών λογοτεχνικών ρευμάτων και τάσεων, η γλωσσική και αισθητική καλλιέργεια, η διάκριση των λογοτεχνικών γενών και ειδών, η σταδιακή εξοικείωση με τη βασική ορολογία της θεωρίας της λογοτεχνίας, καθώς και η ανάπτυξη σταθερής και ουσιαστικής αναγνωστικής συνήθειας.

Στο **αξιακό επίπεδο**, οι μαθητές/μαθήτριες ευαισθητοποιούνται σε θέματα πολιτισμικής κληρονομιάς, ιστορικής μνήμης, ελευθερίας, δημοκρατίας, κοινωνικής δικαιοσύνης, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ειρήνης, αλληλεγγύης, ενώ παράλληλα συνδέουν τα λογοτεχνικά έργα με σύγχρονα κοινωνικά και υπαρξιακά ζητήματα, αναγνωρίζοντας τη διαχρονικότητα των προβληματισμών που αυτά αναδεικνύουν.

Τέλος, ως προς τις **κομβικές δεξιότητες**, το μάθημα στοχεύει στη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων πολιτών που αναπτύσσουν αναλυτική και δημιουργική σκέψη, εξασκούνται στη συγκριτική ανάγνωση, αντιλαμβάνονται τη γραφή ως δυναμική παρέμβαση στην πραγματικότητα και μαθαίνουν να παράγουν δομημένο, τεκμηριωμένο γραπτό και προφορικό λόγο.

ΣΥΝΟΨΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ	
Τα γένη της Λογοτεχνίας	Ποίηση, πεζογραφία, θέατρο
A. Δημοτική Ποίηση	
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, υπερβολή, σχήμα κύκλου, ασύνδετο σχήμα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό, ζωντανές εικόνες, έμφαση στο νόημα και συναισθηματική ένταση
Χαρακτηριστικά Δημοτικής Ποίησης	- Κανόνας της ισομετρίας - Δεκαπεντασύλλαβος στίχος - Επαναλήψεις - Σχήμα των τριών - Σχήμα του αδυνάτου - Τυπικά επίθετα (σταθεροί χαρακτηρισμοί προσώπων ή πραγμάτων) - Λιτός και ζωντανός λόγος
B. Παραδοσιακή Ποίηση	
Χαρακτηριστικά	Μέτρο, στροφές, ομοιοκαταληξία, λυρικό ύφος, συνάφεια τίτλου και περιεχομένου του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Γ. Μοντέρνα Ποίηση	

Χαρακτηριστικά	Ελεύθερος στίχος, απουσία μέτρου, απουσία ομοιοκαταληξίας, άνισες στροφές, χαλαρή στίξη, χαλάρωση της λογικής και νοηματικής αλληλουχίας, ασάφεια νοημάτων, σύμβολα, διασκελισμός, απλή και καθημερινή γλώσσα, αινιγματικός/αμφίσημος τίτλος σε σχέση με το περιεχόμενο του ποιήματος
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο ποίημα	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία:</u> (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Το ποιητικό υποκείμενο: η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα	Διάκριση <i>ποιητικού υποκειμένου</i> από τον δημιουργό του ποιήματος, δηλ. τον ποιητή
Ποιητική λέξη – Σύμβολο - Σημασία και συμβολιστική λειτουργία της ποιητικής λέξης - Συγκινησιακός χαρακτήρας της ποίησης	Η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία τους ως συμβόλων - Λειτουργία του ποιητικού συμβόλου ως εμπλουτισμένου γλωσσικού σημείου με μεταφορικές σημασίες - Συναισθηματική και νοηματική αλληλουχία λέξεων
Δ. Πεζογραφία	
Βασικές μορφές έντεχνης πεζογραφίας	Διήγημα, μυθιστόρημα, νουβέλα, χρονικό, μαρτυρίες, ημερολόγιο, βιογραφία, (αυτό)βιογραφία, αυτοβιογραφική αφήγηση, παραμύθι, ευθυμογράφημα
Ο αφηγητής: η «φωνή» που αφηγείται	- Διάκριση αφηγητή από τον συγγραφέα (Ο αφηγητής ως πλασματικό πρόσωπο/δημιούργημα του συγγραφέα) - Τύπος αφηγητή (συμμετοχή στην ιστορία): <u>Ομοδιηγητικός</u>: συμμετέχει στην ιστορία που αφηγείται είτε ως πρωταγωνιστής (<u>αυτοδιηγητικός</u>) είτε ως αυτόπτης μάρτυρας/ δευτερεύων χαρακτήρας. <u>Ετεροδιηγητικός</u>: δεν συμμετέχει καθόλου στην ιστορία (αόρατος παρατηρητής). - Πρόσωπο αφήγησης: - Πρωτοπρόσωπη αφήγηση (σε α' πρόσωπο) - Τριτοπρόσωπη αφήγηση (σε γ' πρόσωπο)
Αφηγηματική δομή Τα δομικά στοιχεία της αφήγησης	Αφηγητής, πρόσωπα (χαρακτήρες, ήρωες) χώρος, χρόνος, ιστορία, επεισόδια, πλοκή (η οργάνωση και η εξέλιξη των γεγονότων)
Αφηγηματικοί τρόποι	Αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, μονόλογος, σχόλιο <u>Λειτουργία</u> : συμβάλλουν στην εξέλιξη της δράσης, στην παρουσίαση των προσώπων, στη σκιαγράφηση των χαρακτήρων και στη δημιουργία ατμόσφαιρας.
Αφηγηματικές τεχνικές	- Τρόποι απόδοσης του λόγου των προσώπων: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος - Τεχνικές σχετικές με τον χρόνο: <i>αναδρομή</i> (επιστροφή της αφήγησης σε γεγονότα που προηγήθηκαν της κύριας δράσης), <i>πρόληψη/προοικονομία</i> (προαναγγελία γεγονότων

	που θα συμβούν αργότερα), <i>επιτάχυνση</i> (παράλειψη μέρους της ιστορίας ή περιληπτική του απόδοση), <i>επιβράδυνση</i> (καθυστέρηση της εξέλιξης της αφήγησης μέσω εκτενούς περιγραφής ή σχολιασμού), <i>επανάληψη</i>
Εκφραστικά μέσα Αναγνώριση και λειτουργία τους στο κείμενο	Επανάληψη, παρήχηση, εικόνες (οπτικές, ακουστικές, οσφρητικές, γευστικές, απτικές), παρομοίωση, μεταφορά, προσωποποίηση, αλληγορία, αντίθεση, ασύνδετο σχήμα, υπερβολή, κοσμητικά επίθετα. <u>Λειτουργία</u> : (ενδεικτικά) προσφέρουν ρυθμό/μουσικότητα, δημιουργούν ζωντανές εικόνες, τονίζουν το νόημα και ενισχύουν τη συναισθηματική ένταση.
Χιούμορ • Τρόποι έκφρασης του χιούμορ στη λογοτεχνία και η λειτουργία τους	<u>Τρόποι έκφρασης του χιούμορ</u> : λογοπαίγνια, διφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, υπερβολή, ειρωνεία, σάτιρα, απρόσμενες ή ανατρεπτικές καταστάσεις, κωμικοί διάλογοι, άλλα γλωσσικά παιχνίδια <u>Λειτουργία</u> : δημιουργούν το κωμικό αποτέλεσμα, προκαλούν γέλιο ή χαμόγελο, σατιρίζουν πρόσωπα, συμπεριφορές ή κοινωνικές καταστάσεις, ανατρέπουν ή υπονομεύουν τη συμβατική αντίληψη των πραγμάτων, καλλιεργούν τον προβληματισμό μέσα από το χιούμορ.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ		Περίοδοι Διδασκαλίας
	ΑΠΟ ΤΑ ΤΕΛΗ ΤΟΥ 19^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ ΕΩΣ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1920	
	α) ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ Κείμενο 1: Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Το μοιρολόγι της φώκας» (ΚΝΕΛ Β΄, σελ. 68-71)	4
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα- Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν βασικά είδη της έντεχνης πεζογραφίας, καθώς και άλλα είδη αφηγήσεων. 2. Να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή ή μη του αφηγητή στην ιστορία και το πρόσωπο της αφήγησης, καθώς και τη λειτουργία τους στο πιο πάνω αφήγημα. 3. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο και να διερευνούν τη λειτουργία τους.	1. Αναγνώριση του διηγήματος ως είδους της έντεχνης πεζογραφίας και των βασικών χαρακτηριστικών του: μια βασική ιστορία, περιορισμένος αριθμός προσώπων, ενότητα δράσης, σύντομη έκταση, κορύφωση της αφήγησης. Στο συγκεκριμένο κείμενο, η κορύφωση οδηγεί σε τραγικό τέλος, το οποίο εντείνει τη δραματική ένταση και αναδεικνύει το νόημα του έργου. 2. α. Αναγνώριση του τύπου του αφηγητή (ετεροδιηγητικός αφηγητής - δεν συμμετέχει στην ιστορία). β. Αναγνώριση του προσώπου της αφήγησης (γ΄ πρόσωπο) γ. Διερεύνηση της λειτουργίας του αφηγητή στη δημιουργία αφηγηματικής απόστασης, στην παροχή συνολικής εποπτείας των γεγονότων και στη διαμόρφωση της ατμόσφαιρας και της τραγικής ειρωνείας και στη συμβολή του στη συναισθηματική εμπλοκή του αναγνώστη 3. α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, περιγραφή, διάλογος, σχόλιο) β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε αφηγηματικού τρόπου: - αφήγηση: οργάνωση και εξέλιξη της πλοκής - περιγραφή: διαμόρφωση του σκηνικού της δράσης, δημιουργία της ατμόσφαιρας και προοικονομία της τραγικής εξέλιξης - διάλογος: σκιαγράφηση των προσώπων και ενίσχυση της τραγικής ειρωνείας - σχόλιο: καθοδήγηση της ερμηνείας του αναγνώστη προς το νόημα του έργου και ενίσχυση της συναισθηματικής ανταπόκρισης	

4. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν κοινωνικά, ιστορικά, πολιτισμικά και άλλα ζητήματα που αναδεικνύονται στη λογοτεχνία.

4. α. Αναγνώριση και διερεύνηση των κοινωνικών συνθηκών της παραδοσιακής νησιώτικης κοινωνίας, όπως αποτυπώνονται στο διήγημα (φτώχεια, ξενιτιά, θέση της γυναίκας, οικογενειακές σχέσεις, παιδική θνησιμότητα, συλλογική ζωή)

β. Διερεύνηση της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση, την κοινωνία και την ανθρώπινη μοίρα, όπως παρουσιάζεται στο διήγημα.

γ. Συσχέτιση των κοινωνικών και διαχρονικών ανθρώπινων ζητημάτων (απώλεια, θάνατος, μοναξιά, σχέση ανθρώπου - φύσης, ανθρώπινη ευαλωτότητα) που αναδεικνύονται στο διήγημα με σύγχρονα κοινωνικά, οικογενειακά και περιβαλλοντικά ζητήματα.

Εισηγήσεις- Ενδεικτικές δραστηριότητες:

1. Στο πλαίσιο της δημιουργικής γραφής, οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν κείμενα υποτιθέμενης συνέχειας ή εναλλακτικής εξέλιξης της ιστορίας, αξιοποιώντας τα χαρακτηριστικά των προσώπων και του αφηγηματικού κόσμου του διηγήματος. Ενδεικτικά, μπορούν να συνθέσουν διάλογο με τους ήρωες, να παρεμβάλουν τις δικές τους εμπειρίες, να αλλάξουν την εξέλιξη της πλοκής (π.χ. τι θα έλεγε ή πώς θα αντιδρούσε ο βοσκός αν αντιλαμβανόταν την Ακριβούλα στον απόκρημνο δρομίσκο) ή να δημιουργήσουν τη συνέχεια της σκηνής μετά τον θάνατο της Ακριβούλας αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία, όπως το Essay της πλατφόρμας e-me.
2. Στο πλαίσιο των διακαλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, οι μαθητές/μαθήτριες αποδίδουν δημιουργικά στοιχεία του διηγήματος μέσα από άλλες μορφές τέχνης. Ενδεικτικά, μπορούν να δημιουργήσουν ζωγραφικά έργα ή εικαστικές συνθέσεις εμπνευσμένες από τα πρόσωπα, το φυσικό τοπίο και την ατμόσφαιρα του έργου ή να δημιουργήσουν ταινία μικρού μήκους βασισμένη στο διήγημα.
3. Οι μαθητές/μαθήτριες, σε ομάδες, «χαρτογραφούν» τους αφηγηματικούς τρόπους του διηγήματος με τη μορφή εννοιολογικού χάρτη ή ψηφιακής αφίσας (π.χ. Canva, Padlet), συνοδεύοντας κάθε παράδειγμα με σύντομη τεκμηρίωση της λειτουργίας του στο διήγημα.
4. Οι μαθητές/μαθήτριες επιλέγουν ένα από τα ζητήματα που αναδεικνύει το διήγημα (π.χ. φτώχεια, ξενιτιά, ανθρώπινη απώλεια, σχέση ανθρώπου-φύσης, θέση της γυναίκας) και το συσχετίζουν με τη σύγχρονη πραγματικότητα μέσα από δημοσιογραφικά άρθρα, φωτογραφίες, λογοτεχνικά ή οπτικοακουστικά κείμενα. Στη συνέχεια, δημιουργούν ένα ψηφιακό «παράθυρο στον χρόνο», αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία όπως Canva, Padlet, Adobe Express ή την πλατφόρμα e-me και παρουσιάζουν με εικόνες, σύντομα κείμενα ή βίντεο πώς το συγκεκριμένο ζήτημα εκδηλώνεται στη σύγχρονη

	κοινωνία και γιατί εξακολουθεί να είναι επίκαιρο. Τέλος, παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη και αναστοχάζονται σχετικά με τη διαχρονικότητα του ζητήματος.	
	β) ΠΟΙΗΣΗ Κείμενο 2: Κ. Γ. Καρυωτάκης, «Στο άγαλμα της Ελευθερίας που φωτίζει τον κόσμο» (ΚΝΕΛ Β΄, σελ. 179-181)	4
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να διακρίνουν την παραδοσιακή έμμετρη ποίηση από τη μοντέρνα ποίηση σε επίπεδο μορφής και εκφραστικών τρόπων.	1. Αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών της παραδοσιακής ποίησης (έμμετρη μορφή, ομοιοκαταληξία, στροφική οργάνωση) και εντοπισμός νεωτερικών στοιχείων στο ύφος και την τεχνική του ποιήματος (διασκελισμοί, ειρωνικός και σατιρικός τόνος, ανατρεπτική αξιοποίηση του συμβόλου του Αγάλματος της Ελευθερίας, διακειμενική αναφορά στον Dorian Gray), τα οποία προαναγγέλλουν τη μετάβαση προς τη μοντέρνα ποίηση.	
2. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα).	2. α. Αναγνώριση του ποιητικού υποκειμένου ως της φωνής που εκφράζεται στο ποίημα β. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, Κώστα Καρυωτάκη γ. Διερεύνηση του ρόλου του ποιητικού υποκειμένου ως φωνής που απευθύνεται στην Ελευθερία και ασκεί κοινωνική και πολιτική κριτική μέσα από τη σάτιρα και την ειρωνεία.	
3. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.	3. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων (επανάληψη, μεταφορά, προσωποποίηση, αποστροφή) β. Κατανόηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: - επανάληψη: δημιουργία έμφασης και ρυθμικής έντασης - μεταφορά: ενίσχυση του συμβολισμού και της κοινωνικής κριτικής - προσωποποίηση: απόδοση ανθρώπινων ιδιοτήτων στην Ελευθερία και ανάδειξη του συμβολικού της ρόλου - αποστροφή: δημιουργία αμεσότητας, δραματικότητας και έντασης στον λόγο του ποιητικού υποκειμένου γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη διαμόρφωση του σατιρικού και ειρωνικού τόνου και στην ανάδειξη της κοινωνικής και πολιτικής κριτικής του ποιήματος.	
4. Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες	4. α. Αναγνώριση της σάτιρας και της ειρωνείας ως βασικών εκφραστικών τρόπων του ποιήματος	

αμφισημίας, όπως η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου.

5. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν κοινωνικά, ιστορικά, πολιτισμικά και άλλα ζητήματα που αναδεικνύονται στη λογοτεχνία.

β. Κατανόηση της λειτουργίας της σάτιρας και της ειρωνείας στην ανατροπή του συμβολισμού του Αγάλματος της Ελευθερίας

γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η σάτιρα και η ειρωνεία αναδεικνύουν την κριτική του ποιητή απέναντι στον υλισμό, την οικονομική εκμετάλλευση, την αλλοτρίωση και την υπονόμευση των ιδανικών της ελευθερίας και της δικαιοσύνης.

5. α. Αναγνώριση και διερεύνηση του ιστορικού και κοινωνικού πλαισίου του Μεσοπολέμου όπως αποτυπώνεται στο ποίημα (οικονομικές ανισότητες, κοινωνικές μεταβολές, κρίση ανθρωπιστικών αξιών, κυριαρχία του υλισμού, εμπορευματοποίηση της ελευθερίας).

β. Διερεύνηση της σχέσης του ανθρώπου με την κοινωνία και των επιπτώσεων της οικονομικής εκμετάλλευσης, του υλισμού και της αλλοτρίωσης στα ιδανικά της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας

γ. Συσχέτιση των κοινωνικών και διαχρονικών ανθρωπίνων ζητημάτων (υλισμός, αλλοτρίωση, κοινωνική ανισότητα, υπονόμευση των ιδανικών της ελευθερίας και της δικαιοσύνης) που αναδεικνύονται στο ποίημα με σύγχρονα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά ζητήματα.

Εισηγήσεις-Ενδεικτικές Δραστηριότητες:

1. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τον συμβολισμό του Αγάλματος της Ελευθερίας και συζητούν πώς ο Καρυωτάκης ανατρέπει το παραδοσιακό του νόημα μέσω της σάτιρας και της ειρωνείας.
2. Οι μαθητές/μαθήτριες οργανώνουν αγώνα λόγου με θέμα κατά πόσο τα ιδανικά της ελευθερίας και της δικαιοσύνης μπορούν να υπονομευθούν από τον υλισμό, την οικονομική ισχύ ή τα πολιτικά συμφέροντα, αξιοποιώντας ως αφετηρία το ποίημα και παραδείγματα από τη σύγχρονη πραγματικότητα.
3. Οι μαθητές/μαθήτριες, στο πλαίσιο της διαθεματικότητας με το μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, αναπτύσσουν σε δοκιμιακό λόγο τη σημασία του ιδανικού της ελευθερίας και εξηγούν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει στις μέρες μας.
4. Οι μαθητές/μαθήτριες, στο πλαίσιο των διακαλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, δημιουργούν μια σύγχρονη εικαστική αναπαράσταση της Ελευθερίας έτσι όπως τη φαντάζονται οι ίδιοι, συνοδευόμενη από σύντομο επεξηγηματικό κείμενο.
5. Οι μαθητές/μαθήτριες διερευνούν τη διακειμενική αναφορά στο έργο *Το πορτρέτο του Dorian Gray* και συζητούν πώς αυτή ενισχύει την ειρωνεία και την κοινωνική κριτική του ποιήματος.
6. Οι μαθητές/μαθήτριες γράφουν δικό τους ποίημα στο οποίο συνομιλούν δημιουργικά με τον Καρυωτάκη (π.χ.

	χρησιμοποιούν έναν στίχο του Καρυωτάκη ως μότο ή ενσωματώνουν λέξεις ή φράσεις του στο ποίημά τους).	
	ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΥΣΤΕΡΗΣ ΑΓΓΛΟΚΡΑΤΙΑΣ	
	Κείμενο 3: Θοδόσης Πιερίδης, «Κυπριακή Συμφωνία», (ΚΚΛ Β΄, σελ. 51-53)	4
Δείκτες Επιτυχίας-Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα-Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας- Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο (η «φωνή» που εκφράζεται στο ποίημα).	1. α. Αναγνώριση του ποιητικού υποκειμένου ως της φωνής που εκφράζεται στο ποίημα. β. Διάκριση του ποιητικού υποκειμένου από τον δημιουργό του ποιήματος, Θοδόση Πιερίδη γ. Σχολιασμός του ρόλου του ποιητικού υποκειμένου ως συλλογικής φωνής που εκφράζει την ιστορική μνήμη, την αγωνιστική διάθεση, την αγάπη για την πατρίδα και το όραμα της ελευθερίας του κυπριακού ελληνισμού.	
2. Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ».	2. α. Αναγνώριση του συλλογικού χαρακτήρα της ποίησης «του εμείς», όπως εκφράζεται στο ποίημα. β. Εντοπισμός των γλωσσικών και εκφραστικών επιλογών με τις οποίες αποδίδεται η συλλογικότητα (α΄ πληθυντικό πρόσωπο, επαναλήψεις, συλλογικά σύμβολα, κοινές εμπειρίες και αξίες). γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η συλλογική φωνή αναδεικνύει την ιστορική μνήμη, την εθνική ταυτότητα, την αλληλεγγύη και την αγωνιστική διάθεση του κυπριακού λαού.	
3. Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.	3. α. Αναγνώριση στοιχείων του ιστορικού πλαισίου της ύστερης Αγγλοκρατίας, όπως αποτυπώνονται στο ποίημα (αποικιοκρατία, αγώνας για ελευθερία, συλλογική αντίσταση). β. Εξέταση του τρόπου με τον οποίο τα ιστορικά γεγονότα διαμορφώνουν τη συλλογική συνείδηση, την αγωνιστική στάση, την πίστη στην ελευθερία και την ελπίδα για το μέλλον. γ. Συσχέτιση της ιστορικής εμπειρίας που αποτυπώνεται στο ποίημα με τη διαμόρφωση της ιστορικής μνήμης και της εθνικής ταυτότητας του κυπριακού ελληνισμού.	
4. Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία,	4. α. Συνανάγνωση του ποιήματος με έργα της κυπριακής και της νεοελληνικής λογοτεχνίας που πραγματεύονται την πατρίδα, την ελευθερία και τη συλλογική αντίσταση. β. Παραλληλισμός των θεμάτων της πατρίδας, της ελευθερίας, της ιστορικής μνήμης, της συλλογικής ευθύνης	

την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια.	και της εθνικής αξιοπρέπειας με αντίστοιχα έργα της ευρωπαϊκής ή της παγκόσμιας λογοτεχνίας γ. Εντοπισμός των στοιχείων που αναδεικνύουν την ιδιαιτερότητα της κυπριακής εμπειρίας και της κυπριακής πολιτισμικής ταυτότητας μέσα στο ευρύτερο λογοτεχνικό πλαίσιο.	
5. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν τα στοιχεία της πολιτισμικής κληρονομιάς, της ιστορικής μνήμης και της εθνικής ταυτότητας που αναδεικνύονται στη λογοτεχνία.	5. α. Αναγνώριση των στοιχείων της κυπριακής πολιτισμικής ταυτότητας που προβάλλονται στο ποίημα (κυπριακό τοπίο, γη, φύση, ιστορία, λαός, αγώνας για ελευθερία). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο το φυσικό τοπίο, η ιστορική μνήμη και η συλλογική εμπειρία λειτουργούν ως φορείς της πολιτισμικής συνέχειας και της εθνικής ταυτότητας. γ. Σύνδεση των αξιών που προβάλλονται στο ποίημα (πατρίδα, ελευθερία, συλλογικότητα, ιστορική συνέχεια) με τη σύγχρονη πολιτισμική ταυτότητα της Κύπρου.	
6. Να κατανοούν τη σημασία της ποιητικής λέξης και του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης.	6. α. Κατανόηση της μεταφορικής σημασίας των λέξεων, των συμβολικών εικόνων και του συγκινησιακά φορτισμένου ποιητικού λεξιλογίου β. Σύνδεση της λειτουργίας του ποιητικού λεξιλογίου με τη διαμόρφωση της λυρικής και αγωνιστικής ατμόσφαιρας του ποιήματος γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο η ποιητική γλώσσα εκφράζει την αγάπη για την πατρίδα, τη συλλογική ταυτότητα, την ιστορική μνήμη και το όραμα της ελευθερίας.	
7. Να αναγνωρίζουν τα βασικά εκφραστικά μέσα της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους.	7. α. Αναγνώριση των βασικών εκφραστικών μέσων (επανάληψη, μεταφορά, παρομοίωση, προσωποποίηση) β. Κατανόηση της λειτουργίας του κάθε εκφραστικού μέσου: - επανάληψη: δημιουργία έμφασης, ρυθμού και συλλογικού παλμού - μεταφορά: ανάδειξη της σχέσης ανθρώπου, γης, πατρίδας και ελευθερίας και ενίσχυση του συμβολισμού του ποιήματος. - παρομοίωση: ζωντανή και παραστατική απόδοση του κυπριακού τοπίου, των ανθρώπων και των ιδεών του ποιήματος - προσωποποίηση: ζωντανή απόδοση της πατρίδας, της φύσης και της ελευθερίας, ενισχύοντας τη συγκινησιακή φόρτιση και τον λυρικό χαρακτήρα του ποιήματος. γ. Ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο τα εκφραστικά μέσα συμβάλλουν στη διαμόρφωση του λυρικού και αγωνιστικού χαρακτήρα του ποιήματος και στην ανάδειξη της ιστορικής μνήμης, της συλλογικής ταυτότητας και του οράματος της ελευθερίας.	

	<u>Εισηγήσεις- Ενδεικτικές δραστηριότητες:</u> 1. Οι μαθητές/μαθήτριες, σε ομάδες, διερευνούν την αγωνιστική διάθεση των Κυπρίων, όπως αποτυπώνεται στην <i>Κυπριακή Συμφωνία</i> και σε άλλα ποιήματα της περιόδου, και παρουσιάζουν τα συμπεράσματά τους με τη μορφή ψηφιακής παρουσίασης ή αφίσας. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες συγκρίνουν την <i>Κυπριακή Συμφωνία</i> με άλλο ποίημα εμπνευσμένο από τον Αγώνα του 1955-1959, εντοπίζοντας κοινά και διαφορετικά στοιχεία ως προς την εικόνα της πατρίδας, της ελευθερίας και της συλλογικής ταυτότητας. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν έναν ψηφιακό πολυτροπικό πίνακα (Canva, Padlet, Adobe Express ή e-me), στον οποίο συνδυάζουν εικόνες, έργα τέχνης, φωτογραφίες, μουσικά αποσπάσματα και σύντομα αποσπάσματα του ποιήματος, τεκμηριώνοντας πώς κάθε επιλογή αποδίδει το κυπριακό τοπίο, την ιστορική μνήμη και την αγωνιστική διάθεση του έργου.	
	ΓΕΝΙΑ ΤΟΥ 1930: ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ	
	Κείμενο 4: Στράτης Μυριβήλης, «Η ζωή εν τάφω» [«Η μυστική παπαρούνα»], (ΚΝΕΛ Β΄, σελ. 273-276)	4
Δείκτες Επιτυχίας- Προσδοκώμενα Μαθησιακά- Αποτελέσματα- Εξεταστέα Οι μαθητές/μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας-Διδακτέα	
1. Να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή ή μη του αφηγητή στην ιστορία και το πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση, καθώς και τη λειτουργία τους στο πιο πάνω αφήγημα.	1. α. Αναγνώριση του ομοδιηγητικού αφηγητή (ο αφηγητής συμμετέχει στα γεγονότα) και του α΄ προσώπου αφήγησης β. Σύνδεση της λειτουργίας της πρωτοπρόσωπης αφήγησης με την άμεση βιωματική απόδοση των εμπειριών, των συναισθημάτων και της ψυχικής κατάστασης του στρατιώτη-αφηγητή γ. Αναγνώριση της πλαστοπροσωπίας ως αφηγηματικού τεχνάσματος και διερεύνηση της συμβολής της στην αληθοφάνεια, στη βιωματικότητα και στην ενίσχυση του αντιπολεμικού χαρακτήρα του έργου	
2. Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο και να διερευνούν τη λειτουργία τους.	2. α. Αναγνώριση των αφηγηματικών τρόπων (αφήγηση, περιγραφή και στοιχεία εσωτερικού μονολόγου) β. Διερεύνηση της λειτουργίας του κάθε αφηγηματικού τρόπου: - αφήγηση: οργάνωση και εξέλιξη της δράσης, απόδοση της προσωπικής εμπειρίας του πολέμου και σταδιακή ανάδειξη της εσωτερικής μεταμόρφωσης του αφηγητή	

3. Να ερμηνεύουν λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο. 4. Να αναγνωρίζουν και να διερευνούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους.	- περιγραφή: διαμόρφωση του σκηνικού του χαρακώματος, δημιουργία της πολεμικής ατμόσφαιρας, ανάδειξη της αντίθεσης ανάμεσα στη φρίκη του πολέμου και στην ομορφιά της φύσης και ενίσχυση της παραστατικότητας του κειμένου - στοιχεία εσωτερικού μονολόγου: άμεση έκφραση των σκέψεων, των συναισθημάτων, των εσωτερικών συγκρούσεων και της ψυχικής μεταμόρφωσης του αφηγητή, καθώς και ανάδειξη της ανάγκης του ανθρώπου να διαφυλάξει την ελπίδα, την ομορφιά και την ανθρωπιά ακόμη και μέσα στη φρίκη του πολέμου. 3. α. Συνανάντηση του αποσπάσματος με άλλα αντιπολεμικά λογοτεχνικά έργα της ελληνικής ή της παγκόσμιας λογοτεχνίας και εντοπισμός κοινών θεμάτων, αξιών και τρόπων αναπαράστασης του πολέμου β. Αξιοποίηση γνώσεων από το μάθημα της Ιστορίας για την κατανόηση του ιστορικού πλαισίου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της επίδρασής του στη θεματολογία και στην ιδεολογία του έργου γ. Ένταξη του αποσπάσματος στο ιστορικό, γραμματολογικό και αισθητικό πλαίσιο της Γενιάς του 1930 και της αντιπολεμικής πεζογραφίας δ. Ανάλυση του συμβολισμού της παπαρούνας ως εικόνας που αντιπαράβάλλεται στη φρίκη του πολέμου και αναδεικνύει τη δύναμη της ζωής, της φύσης, της ελπίδας, της αναγέννησης και της ανθρώπινης ευαισθησίας. ε. Συσχέτιση του αποσπάσματος με έργα άλλων μορφών τέχνης (ζωγραφική, φωτογραφία, κινηματογράφος, μουσική) που πραγματεύονται τον πόλεμο, τον ανθρώπινο πόνο και τη διατήρηση της ελπίδας μέσα στις ακραίες συνθήκες της ανθρώπινης ύπαρξης 4. α. Αναγνώριση και διερεύνηση στοιχείων του ιστορικού πλαισίου του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπως αποτυπώνονται στο απόσπασμα (χαρακώμα, στρατιωτική ζωή, τραυματισμός, διαρκής απειλή του θανάτου, συνθήκες απομόνωσης και ανασφάλειας). β. Διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο ο πόλεμος επηρεάζει τη σκέψη, τα συναισθήματα, τις αξίες και τη στάση ζωής του αφηγητή απέναντι στη ζωή, στον θάνατο, στη φύση και στον άνθρωπο. γ. Σχολιασμός της αντίθεσης ανάμεσα στη φρίκη του πολέμου και στη συμβολική παρουσία της παπαρούνας ως φορέα ζωής, ελπίδας, αναγέννησης, ομορφιάς και ανθρώπινης αξιοπρέπειας, καθώς και της συμβολής της στη διαμόρφωση του αντιπολεμικού μηνύματος του αποσπάσματος δ. Συσχέτιση των ιστορικών και διαχρονικών ανθρώπινων ζητημάτων που αναδεικνύονται στο απόσπασμα (πόλεμος, ανθρώπινος πόνος, τραύμα, μοναξιά, αξία της ζωής, ελπίδα, ανθρωπιά, ψυχική αντοχή) με σύγχρονες πολεμικές	
--	--	--

	συγκρούσεις, την προσφυγιά, τις ανθρωπιστικές κρίσεις και την ανάγκη διαφύλαξης της ειρήνης και της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. <u>Εισηγήσεις- Ενδεικτικές Δραστηριότητες:</u> 1. Οι μαθητές/μαθήτριες μετατρέπουν την πρωτοπρόσωπη αφήγηση σε τριτοπρόσωπη και συγκρίνουν τις δύο εκδοχές, διερευνώντας πώς μεταβάλλονται η αμεσότητα, η βιωματικότητα, η αξιοπιστία του αφηγητή και η πρόσληψη του αντιπολεμικού μηνύματος του έργου. 2. Οι μαθητές/μαθήτριες δημιουργούν ένα ψηφιακό εικαστικό ή πολυτροπικό έργο (Canva, Adobe Express, Padlet, e-me), στο οποίο αποδίδουν εικαστικά τον συμβολισμό της παπαρούνας και την αντίθεση ανάμεσα στη ζωή και στον πόλεμο, συνοδεύοντας τη δημιουργία τους με σύντομο επεξηγηματικό κείμενο που αιτιολογεί τις επιλογές τους. 3. Οι μαθητές/μαθήτριες συντάσσουν επιχειρηματολογικό κείμενο σχετικά με τις επιπτώσεις του πολέμου στην ψυχροσύνθεση του ανθρώπου, αξιοποιώντας τεκμήρια από το απόσπασμα, καθώς και παραδείγματα από τη σύγχρονη πραγματικότητα.	
	ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ	4
	Υποχρεωτική διδασκαλία των κεφαλαίων Ε' - Κ' του λογοτεχνικού βιβλίου <i>Ελένη ή ο Κανένας της Ρέας Γαλανάκη</i> και να γίνει αναφορά στην ιστορία του βιβλίου. Για τη διδασκαλία του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τον Οδηγό Εκπαιδευτικού, όπου παρατίθενται αναλυτικές διδακτικές και μεθοδολογικές εισηγήσεις. Βλ., επίσης, στον Οδηγό Εκπαιδευτικού, τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας: https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschi-anagnosis. <u>Σημείωση: Η αξιολόγηση του Λογοτεχνικού Βιβλίου εντάσσεται στο προεידωποιημένο διαγώνισμα διάρκειας 45' του Β' τετραμήνου και στην ενιαία, τελική, προαγωγική εξέταση.</u>	
	ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	16
	ΣΥΝΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ	6
	ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ (projects)	2
	ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΙΣ / ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	2
	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ	
Ένα (1) Διαγώνισμα διάρκειας 40 λεπτών για κάθε τετράμηνο	- Προφορική επίδοση - Κατ' οίκον εργασία - Εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης (διαθεματικές εργασίες, εργασίες τύπου Project, κ.ά.) - Συμμετοχή σε διαγωνισμούς Σημείωση: Για τη διδασκαλία και την αξιολόγηση του λογοτεχνικού βιβλίου, βλ. τις σχετικές οδηγίες για τη Λέσχη Ανάγνωσης (https://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschianagnosis)	